tės C horizonto – gyvenamųjų namų, arba vėlyviausiojo gyvenvietės laikotarpio.

Chronologija. Lieporių 1-osios gyvenvietės chronologijai patikslinti naujų duomenų 2001 m. negauta. Lieka anksčiau nustatyta chronologija – gyvenvietė datuojama IV–VIII a.

SETTLEMENT LIEPORIAI 1

In 2000 in the settlement Lieporiai 1, the area of 100 m^2 was investigated in its western part. This area is attributable to the latest period of the settlement and in it a part of a burnt wooden building and 5 pits were found. The soil of the cultural layer 10–40 cm thick was sieved out and washed. In it there were pieces of charcoal, clay plaster tempered with plant (straw, grain), iron slags and dross lumps, animal bones and teeth. Among other finds, an iron knife with straight back, heads of 2 iron rod pins and fragments of 9 iron artefacts, a silver ringlet of a brooch, a bead made from red paste were collected. Most finds were made of stone, such as graters, whetstones and polishers. Chronology of the settlement is the 4th–8th centuries.

PILIAKALNIŲ APLINKOS ŽVALGYMAS KUPIŠKIO IR ROKIŠKIO RAJONUOSE

Andra SIMNIŠKYTĖ

2001 m. buvo žvalgyti 6 piliakalniai ir jų aplinka Kupiškio ir Rokiškio rajonuose. Žvalgymų tikslas – duomenų apie piliakalnių papėdžių gyvenvietes patikslinimas, kadangi trūksta informacijos apie tokias gyvenvietes, o chronologiniai duomenys nekonkretūs.

Žvalgymų metu aplankyti šie piliakalniai: Alksnių, Jankūnų, Papilių, Stasiūnų (visi Rokiškio r.), Kerelių, Papilių (abu – Kupiškio r.). Darbų pobūdis – piliakalnio aplinkos žvalgymai, žemės paviršiuje buvusių dirbinių surinkimas, darbas metalo detektoriumi. Alksnių ir Jankūnų piliakalnių papėdėse, už saugomų paminklų ribų iškasti bandomieji šurfai. Siekiant patikslinti chronologiją, žvalgomieji šurfai iškasti ir Stasiūnų piliakalnio papėdės gyvenvietėje.

Alksnių ir **Jankūnų** piliakalnių papėdžių žvalgytose vietose kultūrinio sluoksnio pėdsakų nerasta. Čia po 25–30 cm storio armeniu pasiektas įžemis – nejudintas molis. Jankūnų piliakalnio papėdėje surastos 1832 m. Nikolajaus I 5 kapeikos.

Tirtas ir skelbtas **Kerelių** piliakalnis, autorės E. Grigalavičienės datuotas I tūkst. pr. Kr. antrąja puse – VI a. Tačiau tarp VDKM saugomų atsitiktinių dirbinių (VDKM 904:1–6), kurie yra A. Naviko dovana muziejui, yra ir kitokios chronologijos dirbinių. Iš jų paminėtinas II tūkst. pradžios stiklo karolis, atitikmenų neturintis kryžiaus formos apkalas. Galima būtų manyti, jog tai ne iš piliakalnio aplinkos kilę radiniai (nors radimo vieta nurodyta konkreti – Kerelių piliakalnis). Tačiau drauge su šiais akivaizdžiai vėlyvesniais dirbiniais VDKM kolekcijoje buvo ir lipdyta šukė gnaibytu paviršiumi, ir V/VI–VII a. ilgakojė segė,

ir kaulinio kotelio dalis. Šie I tūkst. dirbiniai patvirtina, jog jų radimo vieta yra Kerelių piliakalnio aplinka, greičiausiai papėdės gyvenvietė.

2001 m. žvalgant piliakalnį beveik pačiame žemės paviršiuje (10 cm gylyje) rastos 2 viena su kita sukabintos žalvarinės apyrankės. Jos identiškos (viena kiek deformuota), išgaubtos, į galus kiek platėjančiais lankeliais, puoštais tinklelio ornamentu. Vienintelė šio tipo dirbinių radimvietės analogija yra Latvijoje, Asotės piliakalnyje, X a. datuojamame lobyje. Pagrindinis skirtumas tas, kad Asotės apyrankės buvo sujungtos žalvariniu įvijiniu žiedeliu.

Kerelių papėdės gyvenvietėje rastas lobis kartu su VDKM saugoma radinių kolekcija praplėtė archeologinio komplekso (piliakalnis ir gyvenvietė) ribas iki pat II tūkst. pradžios.

Nemažą susidomėjimą kėlė ir nenustatytos chronologijos **Stasiūnų** piliakalnio papėdės gyvenvietė. PR papėdės gyvenvietėje iškasti 3 bandomieji šurfai, iš viso 6 m^2. Dviejuose iš jų nieko nerasta. Trečiame šurfe rastas neintensyvus, pilkšvas, 18–30 cm storio kultūrinis sluoksnis su smulkiais degėsiukais, perdegusiais akmenukais ir labai prastai išlikusiomis negausiomis keramikos šukėmis. Iš viso rasta 16 lipdytų šukių: 7 lygiu paviršiumi, 1 gnaibytu (?) paviršiumi ir 8 labai smulkūs nenusakomi fragmentai. Šie duomenys leidžia gyvenvietę datuoti I tūkst. antrąja puse. Kultūrinis sluoksnis išlikęs PR gyvenvietės dalyje, žemiausioje tereno, kylančio nuo piliakalnio į PR, vietoje. Praeityje gyvenvietė buvo didesnė, tačiau dabar ji nuarta. Šurfo vietoje kultūrinis sluoksnis buvo užartas 20–30 cm storio armeniu, kurio dėka jis ir išliko.

Papilių (Rokiškio ir Kupiškio r.) piliakalniuose ir jų papėdėse surinkta medžiaga turimų duomenų nekoregavo.

EXPLORATION OF ENVIRONMENT OF HILL-FORTS IN THE KUPIŠKIS AND ROKIŠKIS DISTRICTS

In 2001 the environment of 6 hill-forts was investigated in the districts of Kupiškis and Rokiškis. In the settlement at the foot of the Kereliai hill-fort (Kupiškis district) 2 brass bracelets of the 10th century were found. At the settlement located at the foot of the Stasiūnai hill-fort (Rokiškis district) a cultural layer up to 30 cm thick was fixed. It contained plastic pottery with smooth surface and nipped pottery dated to the 2nd half of the 1st millennium.

SALDUVĖS PILIAKALNIS IR PAPĖDĖS GYVENVIETĖ

Audronė ŠAPAITĖ

2001 m. birželio 25 – liepos 5 dienomis buvo atlikti archeologiniai tyrinėjimai Salduvės piliakalnio ir papėdės gyvenvietės (Šiaulių r.) archeologijos paminklo (A 656 KP) teritorijoje.

Salduvės piliakalnis yra Šiaulių miesto R pakraštyje, nelabai toli nuo Talšos ežero, buvusiuose Žuvininkų kaimo laukuose. Salduvė archeologinėje literatūroje daug kur vadinama Šiaulių, kartais Žuvininkų piliakalniu.